

Webbaserad pedagogisk meritportfölj - från idé till verklighet

Jakob Johansson^{a,*}, Karin Apelgren^b, Gunnar Birgegård^c, Martin Grydén^d och Louise Rügheimer^d

^a*Institutionen för Kirurgiska Vetenskaper, Uppsala universitet;* ^b*Avdelningen för universitetspedagogisk utveckling, Uppsala universitet;* ^c*Institutionen för Medicinska Vetenskaper, Uppsala universitet;* ^d*MedfarmDoIT, Uppsala universitet*

Pedagogisk meritering och pedagogiska meritportföljer har under det senaste decenniet fått ökad uppmärksamhet. Idag (mars 2011) ger en sökning på Google[®] 6 140 respektive 1 990 träffar på dessa två sökord. Många av träffarna på Google[®] handlar om högskolors rekommendationer att dokumentera pedagogiska meriter, men antalet publicerade artiklar i detta ämne är mycket få.

Högskolan behöver bra lärare och för att uppnå det så måste undervisning och andra utbildningsinsatser uppmärksammas och belönas. Användandet av pedagogiska meritportföljer anses öka betydelsen av undervisningsinsatsen vid anställningar och befordran och är ett sätt att professionalisera undervisning (Fayne, 1991). Många högskolor och universitet har utarbetat handlingsplaner för hur pedagogiska meriter ska dokumenteras och bedömas liksom strategier för hur medarbetarna ska utveckla sin pedagogiska skicklighet. "Uppifrån" finns således både skrivna dokument och viljan och intentionen att premiera pedagogiska insatser. Trots detta upplever många medarbetare att pedagogiska insatser inte lönar sig att dokumentera då dessa meriter inte värderas tillräckligt högt, exempelvis i jämförelse med forskningsmeriter. Samtidigt vittnar pedagogiskt sakkunniga om att de pedagogiska meritportföljer som de ombeds granska (vid exempelvis tjänstetillsättningar) ofta är ostrukturerade och av varierande kvalitet. För att pedagogiska meriter ska få avsedd tyngd vid tjänstetillsättningar fordras att de redovisas på ett sätt som gör det möjligt för sakkunniga att värdera dem. Bedömning av både vetenskapliga och pedagogiska meriter görs i många fall av sakkunniga utan särskild pedagogisk utbildning och de pedagogiska meriterna anses generellt mer svårbedömda än de vetenskapliga (Lindberg, 1997). Någon form av standardisering och mallar i samband med presentation av pedagogiska meriter bör därför kunna vara till hjälp för såväl sökanden som bedömare.

Det finns behov av redovisning av pedagogiska meriter även för andra ändamål än vid tjänstetillsättningar. Många medarbetare (som inte avser att söka akademisk tjänst) gör betydande insatser i undervisningen exempelvis i form av administration, föreläsningar, seminarieledning samt klinisk handledning, och dessa prestationer bör användas som underlag för exempelvis planeringssamtal, löneförhandlingar och kompetensutveckling. Många finner det svårt att redovisa dessa undervisningsinsatser. Orsaken till detta är sannolikt delvis bristen på tradition att bokföra pedagogiskt arbete (i kontrast till vetenskapligt arbete), men också bristen på ett användarvänligt verktyg för bokföring. Detta var startskottet för ett projekt som syftade till att framställa en personlig webbaserad pedagogisk meritportfölj som skulle kunna överbrygga det praktiska bekymret och ge medarbetarna ett smidigt verktyg för dokumentation av och reflektion över pedagogiska meriter. Samtidigt skulle det vara acceptabelt som instrument för sökande av akademisk tjänst genom att bygga på Uppsala universitets pedagogiska program och riktlinjer för meritvärdering.

Denna artikel beskriver processen från idé till färdig webbaserad pedagogisk meritportfölj för vetenskapsområdet för medicin och farmaci vid Uppsala universitet. Även om det san-

* Författarkontakt: Jakob.johansson@surgsci.uu.se

nolikt existerar liknande webb-verktyg för bokföring av pedagogiska meriter så är detta oss veterligen det första verktyg i sitt slag som framställts och beskrivits. Syftet med artikeln är att sprida kunskap om både konceptet och arbetsprocessen för att underlätta spridning till andra fakulteter och lärosäten.

Nyckelord: Pedagogisk meritportfölj

UTVECKLING AV ”PILOTVERSION” AV VERKTYG FÖR DOKUMENTATION AV PEDAGOGISKA MERITER

Under vårterminen 2007 framställde en anestesiläkare (JJ) vid Akademiska Sjukhuset i samarbete med pedagogiska enheten och MedfarmDoIT (IT-pedagogisk enhet vid vetenskapsområdet för medicin och farmaci, Uppsala universitet) ett enklare dokument med titeln ”Pedagogisk meritportfölj”. Syftet med dokumentet var att synliggöra den stora mängd handledning, undervisning och andra pedagogiska insatser som många medarbetare på kliniken utförde. Detta dokument baserade sig på universitetets riktlinjer för pedagogisk meritering (Uppsala universitet, 2003). I en excel-fil kunde användaren kvantitativt registrera och sortera sina pedagogiska meriter. Samma år godkände klinikens verksamhetschef och klinikens professor dokumentet och uttalade sitt stöd för att man önskade se medarbetarnas meriter dokumenterade enligt denna mall. Denna excel-fil hade dock ett flertal tekniska begränsningar och var snarast att betrakta som ett pilotprojekt för att se om dokumentation och reflektion angående pedagogiska meriter kunde stimuleras av ett verktyg. Det var främst de yngre läkarkollegorna som började använda detta verktyg, vilket kan ha berott på större datorvana och ett större behov av att redovisa sina pedagogiska meriter.

FÖRANKRING OCH TILLSÄTTNING AV REFERENSGRUPP

Hösten 2008 presenterades ovanstående dokument för programkommittén för läkarprogrammet och grundutbildningskommittén vid medicinska fakulteten vid Uppsala universitet. Senare samma höst togs beslut i grundutbildningskommittén ”att påpeka vikten av den pedagogiska meritportföljen” samt att ”uppdra åt ordförande att tillsammans med initiativtagaren arbeta vidare på en mall/verktyg för redovisning av pedagogiska meriter”. Under senare delen av hösten 2008 pågick arbetet med att tillsätta en referensgrupp som skulle vidareutveckla ovanstående dokument till en webbaserad pedagogisk meritportfölj användbar för hela vetenskapsområdet. Vid tillsättningen av gruppmedlemmarna bedömdes det vara av yttersta vikt att få bred förankring samt både ”bottom-up”- och ”top-down”-perspektiv för att få till en lyckad implementering (Trowler, 2008). Därför rekryterades företrädare från ett antal program till referensgruppen (sjukgymnast-, sjuksköterske-, logoped-, biomedicinska analytiker-, apotekar- samt läkarprogrammet), pedagogisk expertis (avdelningen för universitetspedagogisk utveckling och pedagogiska enheten vid medicinska fakulteten) samt datatekniskt kunnande (MedfarmDoIT) och företrädare för Akademiska sjukhuset/Uppsala läns landsting i form av dess forsknings- och utvecklingsdirektör. Sammanlagt ingick elva personer i denna referensgrupp.

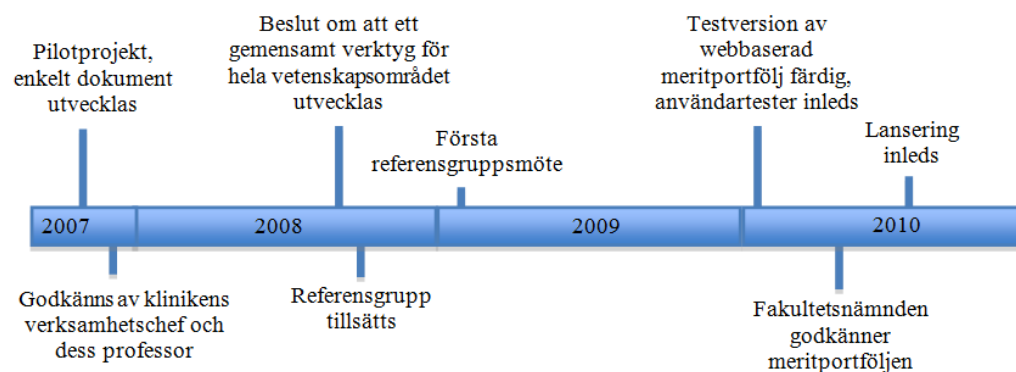
REFERENSGRUPPENS ARBETSPROCESS

I februari 2009 träffades ovan nämnda referensgrupp för första gången. Efter inledande diskussioner om bland annat den pedagogiska meritportföljens syfte, användningsområden och utformning beslutades att framställa en webbaserad pedagogisk meritportfölj med följande kravspecifikation:

Den webbaserade pedagogiska meritportföljen ska:

- basera sig på Uppsala universitets pedagogiska program och dess riktlinjer för pedagogiska meriter
- vara enhetlig för samtliga användare oavsett profession och anställningsform vid de två arbetsgivarna universitetet och landstinget
- ge möjlighet till både kvantitativ och kvalitativ dokumentation
- ge användaren en strukturerad sammanställning av dennes pedagogiska meriter och att denna sammanställning lätt ska kunna anpassas efter önskat användningsområde
- vara möjlig att använda för samtliga medarbetare med e-postadresser inom universitetet och landstinget
- vara privat, dvs. när en användare fyllt i sina personliga uppgifter i den generella mallen skall innehållet i den pedagogiska meritportföljen endast vara tillgängligt för den enskilde inloggade användaren

Under ett år pågick arbetet med att utforma denna webbaserade pedagogiska meritportfölj. I februari 2010 fanns en preliminär version färdig för testning. Den introducerades för ett tjugotal testanvändare som representerade olika intressenter (sjukgymnaster, sjuksköterskor, logoped, biomedicinska analytiker, apotekare, receptarier, läkare samt fakultetshandläggare). Dessa testade verktyget, rapporterade fel och brister och lämnade önskemål om saknade funktioner till referensgruppen. Efter mindre justeringar baserade på testanvändarnas åsikter presenterades i mars 2010 meritportföljen för grundutbildningskommittén. Representanterna i denna kommitté hade tillgång till den aktuella versionen under ca 3 veckors tid för att kunna reflektera och ge synpunkter. Efter denna andra testning gjordes på nytt några små förändringar. I början av april 2010 presenterades den webbaserade pedagogiska meritportföljen för vetenskapsområdet för medicin och farmacis arbetsutskott som också gavs möjlighet att granska och testa den under ett par veckors tid. I slutet av samma månad presenterades slutligen den webbaserade pedagogiska meritportföljen för fakultetsnämnden som på samma möte beslutade att godkänna dess införande, användning och spridning. Framställandet av en webbaserad pedagogisk meritportfölj var därmed klart (Figur 1).

Figur 1. Tidsaxel för utveckling och arbetsprocess, från initiativtagarens idé till färdig webbaserad pedagogisk meritportfölj.

DEN WEBBASERADE PEDAGOGISKA MERITPORTFÖLJEN

På webbsidans startsida finns information om vad en pedagogisk meritportfölj är, vad den kan användas till samt information om hur man praktiskt går tillväga vid ifyllandet (Apelgren & Giertz, 2001; Seldin, 2010; Uppsala universitet, 2002). För att använda den webbaserade pedagogiska meritportföljen måste man registrera ett konto genom att fylla i namn, lösenord samt e-postadress. Initialt var registrering bara möjligt för personer med e-postadresser tillhörande Uppsala universitet, Akademiska sjukhuset och Uppsala läns landsting. Nu har även personer med e-postadresser tillhörande de sjukhus i regionen som Akademiska sjukhuset har avtal med tillgång till den webbaserade pedagogiska meritportföljen. Genom att registrera ett konto godkänner man ett antal användarvillkor som finns angivna på sidan. Sidan skyddas med användarens personliga lösenord samt är krypterad och omfattas av personuppgiftslagen. Efter inloggning kan användaren dokumentera sina pedagogiska meriter både kvantitativt och kvalitativt (Figur 2).

UPPSALA UNIVERSITET

Pedagogisk meritportfölj

AKADEMISKA SJUKHUSET

Start

Personuppgifter

Pedagogisk utbildning

Undervisnings-administration

Läromedels-framställning

Pedagogiskt utvecklingsarbete

Undervisning

Handledning

Föreläsning

Gruppundervisning

Examination

Samverkan

Utvärdering / Utmärkelser

Pedagogisk grundsyn

Utskrift

Logga ut

Pedagogisk utbildning

Skapa en ny post

Ange varje pedagogisk utbildning för sig.

Pedagogisk utbildning

Lösningfokuserat lärande

Kursgivare

Avdelningen för universitetspedagogisk utveckling (PU)

Omfattning

Tre dagar

Datum

September 2010

Elektronisk bilaga

Bläddra...

lösningfokuserat_larande.doc | Ta bort fil

Anteckning om bilaga

Reflektioner om kursen

Kursen bidrog till att öka min förståelse i ämnet och gav mycket inspiration! Studenternas inflytande och delaktighet vid bland annat målframställningen poängterades. Hädanefter ska jag sträva efter att fråga studenterna om deras mål. På det sättet kan vi gemensamt sätta upp de mål som vi ska sträva efter att nå.

Anteckning (visas ej i utskrift)

Lösningfokuserat lärande skall jag testa nästa gång jag har termin 4. Kom ihåg att ta fram och presentera tydliga mål samt att efterfråga studenternas mål.

Hjälprutan

Elektronisk bilaga
Här finns möjlighet att bifoga exempelvis kursbeskrivning eller kursintyg.

Anteckning om bilaga
Här finns möjlighet att göra noteringar om icke-elektroniska bilagor.

Reflektion om kursen
Redogör gärna för samt exemplifiera hur denna kurs har bidragit till din utveckling. Allmänna reflektioner är tänkta att skrivas under pedagogisk grundsyn.

Figur 2. Figuren visar ett exempel på hur sidorna ser ut i den webbaserade pedagogiska meritportföljen. I exemplet har användaren valt "Pedagogisk utbildning" i den vänstra navigationsmenyn och dokumenterat sitt deltagande i en utbildning om lösningfokuserat lärande. I navigationsmenyn i vänstermarginalen syns meritportföljens sidstruktur. Till höger syns hjälprutan med hjälptext, vilken ger vägledning vid ifyllandet.

I navigationsmenyn i vänster marginal finns alla rubriker under vilka man dokumenterar de olika typerna av pedagogiska meriter. På respektive sida finns ett strukturerat formulär där man bland annat kan fylla i en beskrivning av den pedagogiska insatsen, omfattning, datum samt göra pedagogiska reflektioner och egna anteckningar. Under vissa av rubrikerna existerar också underrubriker som användaren kan sortera sina meriter utefter med hjälp av så kallade rullgardinsmenyer (figur 3).

- Start
- Personuppgifter
- Pedagogisk utbildning
- Undervisningsadministration
 - Kursansvar/Terminsansvar/Studierektor eller dylikt
 - Uppdrag inom kommitté/Annan pedagogisk ledning
 - Övrigt administrativt arbete
- Läromedelsframställning
- Pedagogiskt utvecklingsarbete
- Undervisning
 - Handledning
 - Klinisk praktisk handledning
 - Handledning vid ex uppsats, examensarbete
 - Föreläsning
 - Gruppundervisning
 - Gruppundervisning
 - Seminarium
 - Laboration
 - Examination
- Samverkan
- Utvärdering/Utmärkelser
 - Kursvärdering
 - Utmärkelse
 - Andra kvalitetsbedömningar
- Pedagogisk grundsyn
- Utskrift

Figur 3. Figuren visar webbsidans sidstruktur med rubriker och underrubriker.

Hjälpertexter guidar användaren till vad som kan dokumenteras och under vilka rubriker det förslagsvis infogas (Figur 2). Dessa hjälpertexter är avsedda som ett stöd för att underlätta för användaren utan att vara så specifika att de hämmar reflektionen runt den pedagogiska dokumentationen. Elektroniska bilagor kan också bifogas om man så önskar.

På sidan tillhörande huvudrubrikerna finns en ruta för pedagogiska överväganden, reflektioner och erfarenheter. Här har man möjlighet att beskriva exempelvis upplägg, avsikter och tankar bakom den pedagogiska insatsen. Avslutningsvis finns också en separat sida där man kan redogöra för sin pedagogiska grundsyn och reflektera över hur man konkret omsätter denna grundsyn.

Förutom att vara en pedagogisk meritportfölj kan verktyget även användas för att göra personliga minnesanteckningar om pedagogiska insatser och därmed också fungera för den egna uppföljningen. På varje sida finns en ruta för egna anteckningar som kan användas till att exempelvis skriva en notering till sig själv om vad man ska tänka på inför nästa pedagogiska moment. Dessa anteckningar överförs aldrig till utskriften.

När man registrerat sina pedagogiska insatser och önskar göra en sammanställning klickar man på menyalternativet "Utskrift". Man får då en initial översikt av alla sina dokumenterade pedagogiska meriter under respektive rubrik och eventuell underrubrik (Figur 4). Här kan man sortera sina meriter i önskad ordning under respektive rubrik. Man har även möjlighet att redigera den enskilda meriten. Slutligen markerar man vilka av de bokförda meriterna som man önskar få med i den aktuella sammanställningen.

Utskrift - Steg 1 av 2

Här väljer Du vilka av Dina meriter skall skrivas ut och i vilken ordning. Längst till vänster om varje merit finns en kryssruta Om den är ikryssad kommer meriten att inkluderas i Din utskrift. Det finns också pilar (↑↓) som du kan klicka på för att sortera i vilken ordning Dina meriter kommer att skrivas ut i.

När Du har valt vilka meriter Du vill ta med i utskriften, samt sorterat dessa, klickar du på knappen längst ner på sidan för att skapa Din personliga utskrift.

Pedagogisk utbildning

Pedagogisk utbildning	Datum	
☒ ↑↓ Clinical Teaching	Oktober 2004	Redigera
☐ ↑↓ Problembaserat lärande	Januari 2006	Redigera
☒ ↑↓ Instruktörsutbildning för simulator	Februari 2007	Redigera
☒ ↑↓ AMEE 2010	September 2010	Redigera
☒ ↑↓ Lösningfokuserat lärande	September 2010	Redigera
☐ ↑↓ NU 2010	Oktober 2010	Redigera

Undervisningsadministration

Kursansvar/Terminsansvar/Studierektor, programsamordnare eller dylikt

Uppdrag	Datum	
☒ ↑↓ Undervisningsansvarig för ST-läkare	2000-2001	Redigera
☒ ↑↓ AT-ansvarig	2002-	Redigera
☐ ↑↓ ATLS-instruktör	2003-2008	Redigera
☐ ↑↓ Kandidatundervisare	2000-2004	Redigera

Figur 4. Figuren visar delar av användarens samlade meriter på sidan "Utskrift – Steg 1 av 2", det vill säga den sida dit man kommer efter att ha valt utskrift i vänstermenyn. Här finns möjlighet att välja vilka meriter som i nästa steg önskas överföras till utskriften samt i vilken ordning de önskas under respektive huvudrubrik. Väljs alternativet redigera öppnas den valda meriten för redigering på dess ursprungliga sida.

Valet av vilka meriter användaren väljer vid det aktuella tillfället kommer sannolikt att variera avsevärt beroende på om man exempelvis gör en utskrift för tjänsteansökan jämfört med en utskrift för årligt utvecklingsamtal. När man valt sina meriter klickar man på öppna dokumentet och får då en strukturerad och för ändamålet anpassad utskrift av sin pedagogiska meritportfölj.

Denna utskrift görs i RTF-format (Rich Text Format), vilket gör att de flesta ordbehandlare kan läsa och skriva dokumentet (Figur 5). Användaren kan således även ändra exempelvis radbrytningar och typsnitt i det slutgiltiga dokumentet om så önskas.

Figur 5. Figuren visar ett exempel på försättsblad samt första sidan av det slutgiltiga utskriftsdocumentet.

DISKUSSION

Pedagogisk meritering är en nyckelfaktor när det gäller att få till stånd pedagogisk utveckling och kvalitet i högre utbildning (Apelgren & Giertz, 2010). Ska lärare och handledare vara villiga att lägga tid och kraft på undervisning och handledning måste det löna sig karriärmässigt och/eller lönemässigt. Detta har också uppmärksammats sedan relativt lång tid och undervisningskompetensens betydelse stärktes avsevärt i och med högskoleutredningen SOU 1990:90 och dess slutbetänkande SOU 1992:1 (Statens offentliga utredningar [SOU], 1990; SOU, 1992). Där poängterades att "Vetenskapliga och pedagogiska meriter skall i princip bedömas på samma sätt", att det krävs dokumentation och att det är kvaliteten som ska bedömas. Högskollärarytredningen "Lärare för högskola i utveckling" (SOU 1996:166) resulterade i ytterligare skärpningar av högskolelagen och högskoleförordningen avseende hanteringen av pedagogiska meriter och pedagogisk skicklighet (SOU, 1996). I propositionen "Den öppna högskolan" (Prop. 2001/02:15) samt den därpå följande Högskoleförordningen (SFS 2002:761) poängteras ytterligare vikten av att belägga och värdera pedagogiska meriter. I propositionen påpekades också att högskolorna bör finna modeller för dokumentation av pedagogiska meriter. Det finns således utredningar

och tydliga regler och lagar att stödja sig på, men den långa traditionen av att de vetenskapliga insatserna är det som i huvudsak ska tillmätas betydelse vid tjänstetillsättningar är svår att bryta. Med ett systematiskt och ensträget arbete går det dock att åstadkomma förändringar och successivt höja betydelsen av den pedagogiska meriteringen. Arbetet med pedagogisk meritering vid Uppsala universitet erbjuder ett exempel på hur ett systematiskt utvecklingsarbete ur ett strategiskt perspektiv kan se ut (Apelgren & Giertz, 2010). Verktøyet som presenteras i denna artikel, en webbaserad pedagogisk meritportfölj, är närmast att betrakta som en tidigare saknad pusselbit i detta långsiktiga systematiska utvecklingsarbete. Som enda åtgärd har sannolikt införandet av ett verktyg som detta liten eller ingen betydelse. I en miljö och ett sammanhang där strukturen och behovet finns kan ett hjälpmedel som detta däremot sannolikt avsevärt öka intresset och dokumentationen av pedagogiska meriter. Det är därför troligt att en väsentlig del av den fortsatta utvecklingen rörande ökad betydelse av pedagogiska meriter nu vilar på den enskilda medarbetaren. Först när medarbetarna börjar dokumentera sina pedagogiska meriter på ett adekvat sätt kan de beslut som centralt är tagna få ett egentligt genomslag.

När Uppsala universitet i slutet av 90-talet initierade utvecklingsarbetet gällande pedagogiska meritportföljer blickade man internationellt (Gibbs, 1992; Seldin, 1997). Modellen för pedagogisk meritering och definitionen av pedagogisk skicklighet med åtföljande kriterier som införts baserade sig på internationell forskning och erfarenhet (se t.ex. Kreber, 2002, 2006; Triggwell & Shale, 2004; Prosser & Triggwell, 1998; Ramsden, 1992; Biggs, 2003). Pedagogiska meritportföljer benämns i engelsk litteratur "teaching portfolios" eller "teaching dossiers". En lavinartad spridning av användandet av pedagogiska meritportföljer har skett exempelvis i USA. 1990 uppskattades tio institutioner använda sig av pedagogiska meritportföljer, bara sju år senare hade siffran ökat till cirka 1000 (Seldin, 1997). Parallellt har användning av "learning portfolios" ökat som ett sätt för studenter att dokumentera prestationer och utveckling i lärandet (Hayward LM, 2008; Van Tartwijk, 2009). Trots den stora användningen av pedagogiska meritportföljer så har vi med hjälp av sökningar inte kunnat hitta en webbaserad pedagogisk meritportfölj som fungerar som en generell mall för personlig dokumentation av pedagogiska meriter. Oss veterligen är därför denna artikel den första beskrivningen av ett webbaserat verktyg för dokumentation av pedagogiska meriter.

När referensgruppen tog sig an uppgiften från grundutbildningskommittén att "arbeta vidare på en mall/verktyg för redovisning av pedagogiska meriter" sattes ett primärt mål upp: att skapa ett gemensamt dokument för hela vetenskapsområdet som stimulerar och underlättar för medarbetarna att bokföra sina pedagogiska meriter. Dessutom formulerades tre effektmål: (1) Att medarbetarna i större utsträckning ska dokumentera och reflektera över sina pedagogiska meriter, (2) Att skapa ökad uppmärksamhet av pedagogiska meriter samt (3) Att underlätta för bedömare av pedagogiska meriter vid t.ex. tjänstetillsättningar. Nu, efter ca två års process, kan vi konstatera att vi nått vårt primära mål. Att projektet nått detta mål anser vi huvudsakligen beror på följande fem faktorer:

1. Utgångspunkt i existerande styrdokument. Den webbaserade pedagogiska meritportföljen bygger på Pedagogiskt program för Uppsala universitet och dess riktlinjer för pedagogisk meritering (Uppsala universitet, 2008). Anpassningen till dylika dokument gör det lättare för beslutsfattande organ (i vårt fall fakultetsnämnden) att anamma verktyget.
2. Bred förankring i organisationen under processen. Alla nivåer, från enskilda medarbetare till ledning, har deltagit i utvecklingsarbetet. Datateknisk kompetens har dessutom möjliggjort framställningen av ett användarvänligt verktyg.

3. Många intressenter. Det finns behov av verktyget såväl bland medarbetare som bland bedömare av pedagogiska meriter. Användaren kan vara allt från en klinisk lärare som dokumenterar sin första vecka som handledare till personer som ansöker om professur.
4. Många användningsområden. Den pedagogiska meritportföljen kan bland annat användas för tjänsteansökan, årliga utvecklingssamtal, lönesamtal, för egen utveckling mm.
5. I rätt tid! Universitetet befinner sig i en tid med stort fokus på pedagogiska insatser. Sedan 2008 är undervisningsuppgiftens meritvärde ett av fyra målområden som ingår i "Pedagogiskt program för Uppsala Universitet" (Uppsala universitet, 2008). Under åren 2010-2012 pågår också en särskild satsning på att implementera det pedagogiska programmet (KrUUt, Kreativ utbildningsutveckling vid Uppsala universitet). I KrUUt ingår att bidra till synliggörande och spridning av goda exempel på utbildningsutvecklingsinsatser inom och utom universitetet. Detta har sannolikt främjat acceptansen av denna pedagogiska meritportfölj och projektet KrUUt kan troligen underlätta dess lansering och spridning.

Under arbetsprocessen kom önskemål upp om att exempelvis avdelningschef, prefekt eller annan chef skulle kunna använda den webbaserade pedagogiska meritportföljen som ett verktyg vid undervisningsfördelning eller kunskapsinventering bland personalen. Detta skulle dock förutsätta att flera hade tillgång till innehållet i den enskilde användarens pedagogiska meritportfölj. Pedagogiska meritportföljer med flera användare har dock visat sig svårhanterliga (FitzPatrick & Spiller, 2010). Referensgruppen valde därför att göra portföljen till varje enskild användares egendom utan insyn från andra. Därigenom blir den till ett bredare och mer personligt redskap för användaren, som förutom kvantitativ och kvalitativ redovisning av meriter kan göra egna personliga anteckningar om genomförda insatser, till exempel som underlag för utveckling och förändring av undervisningsmoment. Inte minst det senare är också en av styrkorna med meritportföljsverktyget generellt sett (Seldin, 2010).

Den pedagogiska meritportföljen är utformad så att möjlighet ges till både kvantitativ och kvalitativ dokumentation. Att reflektera över sina pedagogiska insatser, sedan koppla detta till exempelvis antalet nedlagda timmar, kursvärdering, kursbeskrivning och till sist kanske sina egna personliga anteckningar ger insikt och lärdom inför kommande pedagogiska insatser. Eftersom valmöjligheterna är mycket stora i det slutliga utskriftsmomentet är det enkelt att uppvisa kvantitativa meriter för exempelvis ett lönesamtal. Lika enkelt är det att uppvisa de dokumenterade reflektionerna vilka ger möjlighet för en kvalitativ bedömning vid exempelvis ett anställningsförfarande. Allt material finns samlat på en och samma plats men valfriheten beträffande vad som skall visas upp vid varje enskilt tillfälle är stor. Därför ger den webbaserade pedagogiska meritportföljen möjlighet till flera olika användningsområden i ett och samma dokument.

En potentiell nackdel med bokföringen av meriter är att det är tidskrävande. Förhoppningsvis kan det dock vara tidseffektivt att använda detta strukturerade verktyg, särskilt om användarna vänjer sig vid att dokumentera kontinuerligt i stället för med långa mellanrum. Dessutom anser vi och andra att själva dokumentationen av pedagogiska meriter leder till självreflektion och har ett egenvärde i sig, inte minst i kvalitetsarbetet och den egna professionella utvecklingen (Apelgren & Giertz, 2010; Fayne, 1991).

Grunden för den webbaserade pedagogiska meritportföljen är dels existerande styrdokument inom universitetet och dels bygger den på forskningsbaserade kriterier för vad som karakteriserar en skicklig lärare inom högskolan (Apelgren & Giertz 2010; Ryegård, Apelgren & Olsson

2010). Detta gör det också lättare för beslutsfattande organ (i vårt fall fakultetsnämnden) att anamma det utvecklade verktyget. Dock ansåg vi att vissa pedagogiska områden saknades i de existerande styrdokumenterna inom vetenskapsområdet, exempelvis rubrikerna pedagogisk grundsyn och handledning. Därför valde vi att lägga till några områden till den webbaserade pedagogiska meritportföljen. Som en följd av detta reviderades hösten 2010 styrdokumenterna för det Medicinska och Farmaceutiska vetenskapsområdet på dessa punkter.

Lanseringen av detta verktyg har just påbörjats och har hittills bestått av bland annat utbildningar för såväl användare som rekryteringsgrupper, distribution av visitkort med kort information om webverktyget, reportage i sjukhus- och universitetstidning samt information och länkar på flertalet relevanta websidor. I syfte att också nå ut till vetenskapsrådets icke svenskspråkiga medarbetare har ekonomiska medel tilldelats för att göra den webbaserade pedagogiska meritportföljen tillgänglig även på engelska. Genomförandet av en strukturerad uppföljning av verktygets genomslag och effekter, via exempelvis intervjuer av rekryteringsgrupper/sakkunniga samt användare, beslutas av beställaren, dvs. grundutbildningskommittén. Vi anser dock att detta verktyg redan nu åtminstone delvis har uppnått sina två första effektmål: ökad dokumentation/reflektion och ökad uppmärksamhet på pedagogiska meriter. Detta märks bland annat i antalet registrerade användare som redan är 478 stycken (mars 2011).

Den i artikeln beskrivna webbaserade pedagogiska meritportföljen är utvecklad av och för medarbetare inom den medicinska och farmaceutiska fakulteten vid Uppsala universitet. Dock är dess struktur och innehåll så generellt att den med små justeringar är användbar för andra fakulteter och lärosäten. Verktyget har väckt stort intresse och resulterat i att ett flertal lärosäten redan hört av sig och önskat få tillgång till denna webbaserade pedagogiska meritportfölj.

SLUTSATS

Vi har framställt ett för vetenskapsområdet gemensamt webbaserat verktyg för bokföring av pedagogiska meriter. Vår förhoppning med detta är att medarbetarna kontinuerligt skall reflektera över och bokföra sina pedagogiska insatser. Vidare hoppas vi att en strukturerad och lättöverskådlig pedagogisk meritportfölj ska underlätta för bedömare vid exempelvis tjänstetillsättningar och lönesamtal, vilket i sin tur kan bidra till att dessa meriter ägnas större uppmärksamhet. Den webbaserade meritportföljen blir därmed ett verktyg i kvalitetsarbetet.

REFERENSLISTA

- Apelgren, K., Giertz, B. (2001). *Pedagogisk meritportfölj – och plötsligt var jag meriterad* (Rapport Nr. 27). Uppsala: Universitetstryckeriet.
- Apelgren, K., Giertz, B. (2010). *Pedagogisk meritering- en nyckel till pedagogisk utveckling och kvalitet i högskolan*. Uppsala: Universitetstryckeriet.
- Ryegård, Å., Apelgren, K., Olsson, T. (2010). *Att belägga, bedöma och belöna, Pedagogisk Skicklighet*, 25-42. Uppsala: Universitetstryckeriet.
- Biggs, J. (2003). *Teaching for Quality Learning at University*. London: Open University Press.
- Fayne, H. (1991, Mars). *Practicing What We Preach: Key Issues in Faculty Evaluation*. Artikel presenterad vid the Annual Meeting of the American association of Colleges for Teacher Education, Atlanta, Georgia.
- FitzPatrick, M.A., Spiller, D. (2010). The teaching portfolio: institutional imperative or teacher's personal journey?. *Higher Education research & development*, 29, 167-168.
- Gibbs, G. (1992). *Creating a Teaching Profile*. Bristol: Technical Education Services.

- Hayward, L.M., Blackmer, B., Canali, A., Dimarco, R., Russell, A., Aman, S., Rossi, J., Sloane, L. (2008). Reflective electronic portfolios: a design process for integrating liberal and professional studies and experiential education. *J Allied Health*, 37, 140-59.
- Kreber, C. (2002). Teaching excellence, teaching expertise and the scholarship of teaching. *Innovative Higher Education*, 27, 5-23.
- Kreber, C. (2006). Developing the scholarship of teaching through transformative learning. *Journal of Scholarship of Teaching and Learning*, 6.
- Lindberg, L. (1997). *Om pedagogisk meritering*. Stockholm: XV SULFs skriftserie.
- Prosser, M., Triggwell, K. (1998). *Understanding Learning and Teaching: The Experience in Higher Education*. London: Open University Press.
- Ramsden, P. (1992). *Learning to Teach in Higher Education*. London: Routledge.
- Seldin, P. (1997). *The Teaching Portfolio – A practical guide to improved performance and promotion/tenure decisions*. Bolton: Anker Publishing Company.
- Seldin, P., Miller, J.E., Seldin, C.A. (2010). *The teaching portfolio. A practical Guide to Improved Performance and Promotion/Tenure Decisions*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Statens offentliga utredningar. (1990). *Pedagogiska meriter i högskolan. Förslag till riktlinjer och rekommendationer* (SOU 1990:90). Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Statens offentliga utredningar. (1992). *Frihet Ansvar Kompetens. Grundutbildningens villkor i högskolan* (SOU 1992:1). Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Statens offentliga utredningar. (1996). *Lärare för högskola i utveckling. Betänkande från högskolelärarutredningen* (SOU 1996:166). Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Statens offentliga utredningar. (2001). *Den öppna högskolan* (Prop. 2001/02:15). Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Statens offentliga utredningar. (2002). *Högskoleförordningen* (SFS 2002:761). Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Triggwell, K., Shale, S. (2004). Student Learning and the Scholarship of University Teaching. *Studies in Higher Education*, 29, 523-536.
- Trowler, P. (2008). *Cultures and Change in Higher Education*. London: PalgraveMacmillan.
- Uppsala universitet. (2002). *Skaffa dig en pedagogisk meritportfölj*. Uppsala: Universitetstryckeriet.
- Uppsala universitet. (2003). *Riktlinjer för anställning av lärare. Komplement till Uppsala universitets anställningsordning*. Uppsala: Universitetstryckeriet.
- Uppsala universitet. (2008). *Pedagogiskt program för Uppsala universitet. Riktlinjer för pedagogisk verksamhet och utveckling*. Uppsala: Universitetstryckeriet.
- Van Tartwijk, J., Driessen, E.W. (2009). Portfolios for assessment and learning. *AMEE Guide no. 45. Medical Teacher*, 31, 790-801.

